

Crimen Fori Ecclesiastici

Seu Decretalium Gregorii IX. Pont. Max. Liber V ; Brevi Methodo ad discentium utilitatem Expositus, In quo praecipuae circa Materiam hujus Libri Quinti, quae tum in Theoria, tum in praxi occurrunt, difficultates solvuntur, allatis etiam contrà sentientium fundamentis, & horum solutionibus

Accedunt tres Indices, unus Titulorum initio Operis, duo rerum, & verborum notabilium in calce ejusdem, prior quidem super Tomum praesentem, alter compendiosus super Universum Jus Canonicum

Schmalzgrueber, Franz

Ingolstadii, 1727

VD18 13510827-001

Titulus XXXII. De Novi Operis Nuntiatione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-75255](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-75255)

Vicarius sibi arrogaret personam, & titulum Rectoris principalis: quod faciens tanquam perjurus, & infamis ab Officii sui executione est amovendus *c. illud 6.* 4. quando plures Clerici sine consensu Prælati sibi faciunt, & usurpant commune Collegium, aliisque Collegiorum jurac. *dilecta 14.* quia licet sint ejusdem Ecclesiæ Beneficiati, non tamen constituunt unum Corpus, sive Collegium, vel Capitulum, nisi ita ordinatum sit in prima fundatione, vel postea privilegio, aut præscriptione obtentum. 5. quando violantur Claustræ Monialium, & Monasteriorum per

ingressum, vel egressum sine licentia: de quo vide *Libr. 3. Tit. 35. de Stat. Monachor. à n. 98.*

Disputant hic aliqui de Unione Ecclesiarum, & Beneficiorum, de Monasteriorum ædificatione, de Religiosorum, & Monialium à Monasteriis suis egressu, & aliorum in ea ingressu. Sed de primo, ut *n. 4. monui*, jam dictum est *Libr. 3. Tit. 5. à n. 150.* de Secundo *Libr. eod. Tit. 36. à n. 28.* de tertio, & quarto *Libr. cit. Tit. 35. à n. 98.* Unde opus non est de his plura differere.

TITULUS XXXII.

De Novis Operis Nuntiatione.

S U M M A R I U M.

1. Quid sit Nuntiatio Novi operis?
2. &c. Quis nuntiare illud possit?
3. &c. Cui?
12. Quo tempore?
13. Quo loco?
14. Ex quibus causis?
15. &c. Quot modis fieri nuntiatio possit?

19. &c. Requisita, ut ritè fiat.
22. &c. Effectus nuntiationis ritè factæ.
29. &c. Quibus casibus vim non habent?
36. &c. An quilibet in fundo suo ædificare valeat, quidquid, & quo modo ipsi placuerit?

Delinquere aliquando tam Prælati, quam subditi solent Ecclesias, Monasteria, & alia pia loca, aut domos ædificando in damnum, vel præjudicium vicinarum vel aliarum Ecclesiarum, Monasteriorum &c. quod facientibus occurritur per *Novi operis nuntiationem.*

Quæritur 1. quid sit *Novi Operis Nuntiatio*? R. est legitima prohibitio, ne Ecclesia, Monasterium, vel aliud novum opus extruatur aut extructum, fenestrâ alicubi apertâ, novâ malè impositâ &c. immutetur, vel in coepta constructione, aut mutatione pergatur, donec constiterit de ædificantis jure, aut præstita sit eo nomine satisfactio *l. hoc Edicto 1. §. opus novum 11. ff. h. tit. Host. Summ. hic n. 1. Wefenbec. ff. eod. n. 6. Zael. ff. ibid. n. 2. Gonzal. in c. 4. hic n. 3. Piching n. 1. Wiesner n. 1.* De hac agitur etiam in *Jure Civil. ff. §. Codic. cujus Leges Papa quoad hoc observari vult etiam in Ecclesiis, aliisque piis locis, post novi operis nuntiationem ædificatis 6. intelleximus 1. h. tit. ubi inter alia dicitur, quod, sicut Leges non designantur SS. Canones imitari ita SS. Statuta Canonum Principum Constitutionibus adjuvantur.* Ex quo desumitur illud axioma Juris receptum, quod Jus Canonicum, & Civile sibi invicem succurrant, & quæ in uno desiderantur, ex altero suppleri possint, ac debeant. *Engl. hic n. 2.*

Quæritur 2. quis nuntiare novum opus possit? R. distinguendo; nam nuntiare novum opus potest vel circa res publicas, vel circa privatas. Circa res publicas, & quando ædificium sit in præjudicium boni publici, nuntiare novum opus possunt omnes de populo *l. in provinciali 3. §. fin. & l. seq. ff. h. tit.* quo casu si multi nuntient idem opus novum, Judex ex iis seligit magis idoneum, ut causam hanc prosequatur, ut notat *Gloss. in §. fin. cit. & habetur l. si plures 2. ff. de populari act.* Non admittitur tamen 1. Pupillus, nisi simul suâ interfit *l. de pupillo 5. pr. ff. h. tit. & l. mulieri 6. ff. de populari act.* 2. Mulier *l. mulieri cit.* juxta quam mulier universim à populari actione excluditur, nisi cum ad eam res pertinet. 3. infamis; quia, ut *l. popularis 4. ff. de populari act.* dicitur, *Popularis actio integra persone permittitur, hoc est, cui per edictum postulare licet.*

Circa res privatas, & ad commodum privatum nuntiare novum opus potest 1. is, ad quem pertinet res illa, cui damnum imminet *l. hoc edicto 1. §. Juris nostri 19. ff. h. tit.* vel qui præterdit, eam ad se pertinere, esto, verè ad ipsum non pertineat *l. hoc edicto cit. pr.* nuntiatio enim per ipsum facta non minus impedit, ne opus fiat, donec pronuntietur, nuntiantem ad hoc nullum jus habere, acsi ve-

rè res illa ad ipsum pertineret. Molin. *tr. 2. de J. & J. D. 706. n. 23.* ubi tamen addit, casu, quo nuntians scit, se verè jus nullum habere ad impediendum opus, cum tali casu nuntiatione operis sit materialiter, & formaliter injusta, nuntiantem teneri ad omnia damna, etiam lucri cessantis, ex ea nuntiatione secuta. Non autem interest, an nuntians sit, vel præterdat dominium proprietatis in re, an verò dominium duntaxat utile; nam etiam, nuntiare potest, qui utile tantum dominium habet, ut Feudatarius, Emphyteuta, quin & Superficiarius *l. in provinciali 3. §. si ego 3. ff. b. tit.* imò etiam Creditor, cui prædium nomine Hypothecæ subiectum est *l. creditori 9. ff. eod.* Molin. *n. 24. §. 26.* cum aliis.

2. Nuntiare novum opus potest habens servitutem realem in fundo, in quo de novo ædificatur *§. si ego cit. l. de pupillo 5. §. sed & si 8. & §. seq. ff. eod.* saltem Urbanam; imò & Rusticam *l. non solum 8. pr. ff. tit. cit.* cum utriusque juri ædificando noceatur. Hofst. *Summ. hic n. 5.* Molin. *l. cit. n. 24.* Zoes. *hic n. 6.* Pirhing *n. 5.* Secus est de eo, qui merum Usufructum, aut aliam servitutem merè personalem habet in tali re; nam iste nuntiare non potest novum opus adversus dominum ejusdem prædii, si aliquid ædificare attentet, in quo præjudicet Usufructui, neque nomine proprio, neque procuratorio alicujus alterius: sed solum potest agere actione confessoria adversus eum ad vindicandum Usufructum, & simul ad interesse siquod ei nocumentum secutum est in suo Usufructu ex tali ædificio *l. si autem 2. junct. l. hoc edito 1. §. fin. ff. b. tit.* Molin. *n. 25.* Pirhing *n. 5.* König *n. 3.*

3. Nuntiare potest validè novum opus ad suum privatum commodum Pupillus, etiam sine autoritate Tutoris, quando non est in possessione rei, ob quam nuntiat; quia id in suum commodum cedere potest, & in nullum ejus detrimentum. Si autem sit in possessione rei, ob quam nuntiat, validè quidem nuntiat per Judicem, aut jactu lapilli; quia id similiter cedere potest in ejus commodum, & in nullum ipsius incommodum: valent autem, quæ agit Minor in suum commodum sine Tutoris autoritate. Solis autem verbis tunc nuntiare sine autoritate sui Tutoris nequit; quia eo ipso amitteret possessionem, prout dicitur *infra n. 18.* ac proinde talis nuntiatione cederet in ipsius detrimentum *l. de pupillo 5. pr. ff. b. tit.* Molin. *n. 28.*

4. Nuntiare potest filius, mancipium, mercenarius, negotiorum gestor, qui negotiis ejus, cujus nomine nuntiat, sit expositus; item Procurator, & amicus, *R. P. Schmalzgrueber L. V. T. II.*

non tamen proprio nomine, sed alieno illius, qui autoritate sua propria posset *l. hoc edito 1. §. item nuntiationem 3. ff. b. tit.* modò caveant de rato, h. e. eum, cujus nomine nuntiant, ratam eam nuntiationem habiturum *l. de pupillo 5. §. qui procuratorio 12. ff. eod.* Excipitur, si Procurator haberet speciale mandatum ab eo, cujus nomine nuntiat; tunc enim non esset necesse, ut de rato caveat, cum hoc ipso constet ratum id habere illum, cujus nomine nuntiat. In cæteris relatis nullum mandatum requiritur; nam si mandatum haberent, personam Procuratoris induerent: sufficere ergo, si de rato caveant. Molin. *n. 29.* Gonzal. *in c. 4. b. tit. n. 6.*

5. Denique nuntiare opus novum potest à quovis, cujus interest, ne hujusmodi opus novum fiat. Gonzal. *in c. 4. cit. n. 6.* Vallens. *hic n. 3.* König *n. 3.* Reiffenstuel *n. 8.* arg. *l. hoc edito cit. §. nuntiatione 16.* Neque necesse est, ut is, qui ita nuntiat propter suum interesse, habeat mandatum ab alio, vel adhibeat autoritatem Judicis, juxta *l. cit. §. nuntiatione 2.* ibi, *Nuntiatione ex hoc edito non habet necessariam Prætoris additionem; potest enim nuntiare quis, etsi eum non adierit.* Reiffenstuel. *n. 8.*

Quæritur 3. cui nuntiare novum opus possit? *n.* potest nuntiare cuivis, seu contra quemcunque, etiam proprium Superiorem suum, in præjudicium alterius novum opus molientem facere *l. non solum 8. pr. ff. b. tit.* ibi, *Non solum proximo vicino, sed etiam Superiori opus facienti nuntiare opus novum potero:* idque vel mediatè, vel immediatè; adeoque non solum ipsi domino, opus novum inchoanti, sed etiam isto absente, & ignorante, in loco novi operis præsentibus v. g. fabris, opificibus, servis, vel aliis quibuscunque tandem, etiam mulieribus, qui domino referre valent nuntiationem factam, nuntiatione fieri potest, dummodo in, vel prope locum novi operis fiat, ut per hoc dominus rescire possit, per textum expressum *l. de pupillo 5. §. nuntiare 3. ff. b. tit.*

Neque refert 1. quis sit iste, qui in re præsentis fuerit, & cui nuntiatum est, ut *§. nuntiare cit.* dicitur; quia nuntiatione fit in rem, sive rei, non personæ *l. operis 10. ff. eod.* Wagnereck *ad Rubr. b. tit. n. 2.* Engl *hic n. 2. §. hæc nuntiatione.* Pirhing *n. 6.* Reiffenstuel *n. 13.* adeò, ut etiam fieri possit infanti, & furioso, rationis usum non habentibus; nam contra istos vim habet, etsi non adsit Tutor, vel Curator illorum: modò tamen facta sit in præsentia fabri aut alterius intelligentis, qui operi insistant, agentes rem ita carentium usu rationis; alio-

alioquin contra carentes usu rationis vim non habebit. Molin. *D. 706. n. 19.*

20 *Non refert 2.* quale sit ædificium, an profanum, an verò pium, aut sacrum v. g. Ecclesia: item in quo loco id fiat, an in publico, vel privato, sacro, aut religioso, an profano &c. nam etiam contra ædificantem Ecclesiam, aut molientem opus n via publica nuntiatio fieri potest *c. cum ex injuncto 2. b. tit. & l. hoc edito 1. §. hoc autem 1. ff. eod. ibi, in loco sacro, religioſe, & - in flumine publico, ripæ publicæ.* Et hinc *c. intelleximus 1. b. tit.* conceditur novi operis nuntiatio contra ædificantem Capellam in præjudicium Parochialis Ecclesiæ: imò contra ædificantes quamcunque Ecclesiam in præjudicium alterius; *quia, ut ibi dicitur nulla Ecclesia in præjudicium est alterius construenda.* Intellige, nisi id fiat ex justa causa per Episcopum cognita, & approbata, eoque permittente, v. g. ob multitudinem populi, amplitudinem Parochiæ &c. Vivian. *in c. intelleximus cit. pr. Barboſ. ibid. n. 1. Fagnan. in c. cum ex injuncto cit. n. 1. Wagnereck ad Rubr. b. tit. n. 2. Pirhing hic n. 3. König n. 8. Reiffenſtuel n. 15. & seqq.*

21 *Non refert 3.* utrum Jure, vel injuriâ, seu injustè nuntiatio fiat; nam locum nuntiatio habet etiam contra eum, qui jus ædificandi habet, quando istud non est notorium. Molin. *tr. 2. de J. & J. D. 706. n. 1. & 2. Gonzal. in c. 4. b. tit. n. 7. Barboſ. in c. 1. n. 1. & in c. 3. n. 2. Engl. hic n. 3. Pirhing n. 8. Reiffenſtuel n. 19.* Sumitur ex *c. intelleximus cit.* Ratio datur *l. Prator ait. 20. §. interdictum 1. ff. b. tit.* ibi: *Qui igitur facit, etsi jus faciendi habuit, tamen contra Interdictum Pratoris facere videtur, & ideo hoc destruere cogitur.* *Conf. 1.* quia is, cui facta est nuntiatio operis, potest se tueri viâ juris adeundo Judicem, & petendo ab eo remissionem operis: si ergo istud non fecerit, sed processerit viâ facti, ac perrexerit ædificare, contemnere videtur authoritatem Pratoris, & ideo, etiamsi jus ædificandi habuerit, meritò opus postea factum demoliri cogitur. *Conf. 2.* quia si post novi operis nuntiationem licitum esset ædificanti excipere, se jus ædificandi habere, idque probare paratum esse, denuntians verò hoc negaret, orirentur rixæ, & facilè deveniretur ad arma.

22 *Quæritur 4.* quo tempore, quo loco, & ex quibus causis fieri novi operis nuntiatio possit? *n.* potest fieri quavis die *l. hoc edito 1. §. item nuntiatio 4. ff. b. tit.* adeoque etiam tempore sacro, & feriato. *Gloss. in §. cit. y. omnibus diebus. Molin. tr. 2. D. 706. n. 18. Pirhing hic n. 7. Resp. 2. Reiffenſtuel ibid. n. 12.*

Ratio est, quia extra jus, sive Judicium fieri potest: & quamvis interdum adeatur Prator, seu Judex, non tamen proceditur pro causæ cognitionem, Judice sedente pro Tribunali, sed de plano tantum. *Zocf. ff. b. tit. n. 22.*

Locum quod attinet, necesse est, ut 13 nuntiatio fiat, vel prope locum, ubi fit, vel intenditur novum opus *l. de pupillo 5. §. nuntiationem 2. ff. tit. ibi, Nuntiationem autem in re præſenti faciendam meminisse oportebit, i. e. eo loci, ubi opus fiat, sive quis ædificet, sive inchoet ædificare.* Molin. *n. 20. Gonzal. in c. 4. b. tit. n. 3. Pirhing n. 6. Reiffenſtuel n. 12.*

Causæ, ex quibus novi operis 14 nuntiatio fieri potest, tres enumerantur; potest enim fieri vel ad conservandum jus nostrum, quod novo opere violari cernimus; vel ad avertendum præjudicium, aut damnum, quod nuntians ex eo opere sibi oriturum timet; vel ad tuendum Jus publicum, textu expresso *l. hoc edito 1. §. nuntiatio 16. ff. b. tit. ibi Nuntiatio fit aut juris nostri conservandi causâ, aut damni depellendi, aut publici juris tuendi gratiâ.* Molin. *n. 13. Reiffenſtuel n. 17.*

Quæritur 5. quot modis novi operis nuntiatio fieri solet? *n.* fieri solet tribus modis, prout habetur *l. de pupillo 5. §. meminisse 10. ff. b. tit. 1.* solo verbo extra judicium adversario id molienti denuntiando, ne quid novi operis moliat, aut coeptum prosequatur. Neque ad hoc requiritur certa verborum forma, sed sufficiunt quavis verba, intentionem prohibentis, seu nuntiantis satis exprimentia. *Reiffenſtuel hic n. 11.*

2. Per Magistratum, sive Judicem, 16 petendo ab isto, ut novum opus fieri prohibeat. Si Judex sit absens, isque, qui coram eo vult novum opus nuntiare, protestetur, quòd coram ipso velit id nuntiare, posteaque aut Judex adveniat, aut ipse nuntians, cum primum nactus opportunitatem fuerit, ad illum accedat, & coram eo id nuntiet, perinde reputabitur, acsi in puncto protestationis coram Judice id nuntiasset, ad effectum; ut nuntians destruere teneatur, quod à protestatione usque ad nuntiationem coram Judice factam ædificavit. Molin. *tr. 2. D. 706. n. 17. & habetur l. de pupillo cit. §. siquis ipse 7.*

3. Per appositionem manus, sive 17 lapidum, aut materiæ ad ædificandum paratæ dispersionem: imò per jactum unius lapidis in locum, ubi opus fit, aut per lapidis ex opere cepto amotionem *l. de pupillo cit. §. meminisse 10.* intervenientibus tamen verbis, aut nutu, vel alio signo æquivalente, & prohibitionem significantem; non enim omnis, qui lapillum projicit, intendit novum opus nuntiare. *Holt. Sarm. n. 8.*

n. 2. b. tit. Sylv. V. Nuntiatio novi operis q.
4. Molin. D. 706. cit. n. 15. Zœl. ff. b. tit.
n. 12. Perez Cod. eod. n. 11. Gonzal. in c.
4. bic n. 4. Pirh. n. 7. König n. 5. Wiestner
n. 4. Reiffenstuel n. 9. imò aliqui putant,
projectionem lapilli, ut vim nuntiationis ha-
beat, ter fieri debere.

18 Porro circa istos tres nuntiandi
modos duò insuper notanda sunt. 1.
quocunque modo fiat nuntiatio, consultum
est, ut coram testibus fiat, pro faciliori
probatione, quòd facta sit. Molin. l. cit.
n. 15. pr. 2. et si quilibet ex his nun-
tianti modis sufficiens sit, tamen casu;
quo quis in nostrò ædificare, aut novum
opus inchoare vult, melius est per lapilli ja-
ctum, vel per Prætorem, quàm per sim-
plicem verbalem nuntiationem opus prohi-
bere; quia hanc in tali casu qui facit, ami-
ttit possessionem, & eam acquirit ad-
versarius §. *meminisse* cit. Sylv. q. 4. cit. Mo-
lin. n. 16. Wagnereck ad Rubr. b. tit. n. 3.
Vallens. n. 3. Pirhing n. 7. König n. 3. Reif-
fenstuel n. 10. Ratio est, quia qui so-
lo verbo opus novum nuntiat, videtur
meticulosus; & relinquere possessionem
alteri. König n. 5.

19 Quæritur 6. quid requiratur, ut no-
vi operis nuntiatio locum habeat?
tria requiruntur. 1. ut sit nuntiatio ope-
ris solo conjuncti; vel conjungendi, ut in
eo permaneat; nam si quis messem colligat,
arbores succidat, vineam putet,
etiamsi opus faciat, contra eum tamen no-
vi operis nuntiatio non habet locum l. *hoc*
edito 1. §. *hoc autem* 12. ff. b. tit. Gloss.
ibid. V. in solo. Molin. D. 706. cit. n. 8.
Zœl. ad eand. Rubr. ff. n. 3. Perez. Cod. eod.
n. 2. Wagnereck ad Rubr. b. tit. n. 3. & ad
c. 4. not. 3. Gonzal. *ibid.* n. 3. Pirhing n. 2.
König n. 4. Wiestner n. 2. Reiffen-
stuel n. 5.

20 2. Ut sit nuntiatio operis novi.
Novum autem opus facere videtur, qui
aut ædificando, aut detrahendo pristinam
faciem operis mutat, ut dicitur, l. *hoc*
edito cit. §. *opus novum* 11. Et hinc si
quis verus ædificium fulciat, vel reficiat,
non habet locum hæc nuntiatio; quia
non opus novum facit, sed veteri suscipiendo
remedium aabit, ut habetur l. cit. §. *si*
quis ædificium 13. modò in reficiendo pri-
stina forma ædificii servetur, & reficiens
nihil addat, vel detrahat ædificio antiquo.
Molin. n. 10. Gonzal. in c. 4. cit. n. 5.
Wagnereck ad Rubr. n. 1. Vallens. bic n. 1.
Pirhing n. 2.

21 3. Ut sit nuntiatio operis novi in-
choati, & nondum perfecti; quia *hoc*
edito, ut l. cit. §. *hoc autem* 1. dicitur,
adversus futura opera inducitur, non ad-
versus preterita b. e. adversus ea, quæ
nondum facta sunt, ne fiant. Duar. in c.
R. P. Schmalzgrueber L. V. T. II.

3. b. tit. Molin. n. 3. Zœl. ff. b. tit. n. 4.
Perez Cod. eod. n. 2. Barbof. in c. 3. cit. n.
4. Vallens. bic n. 1. fin. Pirhing n. 2.
Wiestner n. 5. Reiffenstuel n. 3. Ra-
tio est, quia edictum de novi operis nun-
tiatione prohibitorium est, quæ autem jam
facta, & perfecta sunt, prohiberi neque-
unt: & hinc adversus opus jam factum,
& perfectum recurrendum est ad Interdi-
ctum *Quod vi, aut clam*, ut quod illicitè
factum est, restituatur §. *hoc autem* cit.
Præterea necesse est, ut opus, quod nun-
tietur, defacto sit inchoatum, ita, ut is,
cui nuntietur, actu processerit ad actum
aliquem præparatorium operis; nam si
animo solum destinavit opus facere, opus
novum ipsi nuntietur non potest. König n. 4.

Quæritur 7. quem effectum habeat
22 novi operis nuntiatio? 1. facit, ut is,
qui struere illud incepit, ab eo debeat de-
sistere, donec re examinata de ædificatio-
nis jure constet l. *non solum* 8. §. *sciendum*
4. ff. b. tit. Host. *Summ.* b. tit. n. 12. Zœl.
ff. eod. n. 13. Perez. Cod. eod. n. 13. Gonzal.
in c. 4. bic n. 7. Vallens. n. 4. Engl. n. 3.
König n. 7. Reiffenstuel n. 18.

23 Si fecus fecerit, & post nuntiatio-
nem pergat, quidquid postea ædificatum
est, expensis ipsius ædificantis demolien-
dum est, ante omnem cognitionem Judi-
ciale, an jus habeat, vel non, ita quid-
dem, ut non sit audiendus ædificans,
quantumvis cautionem præstare voluerit
de eo, quod post nuntiationem ædificatum
est, demoliendo, ubi probatum fuerit,
contra nuntiantis jus ædificatum esse l. *hoc*
edito 1. & l. *Prætor* 20. §. *interdictum* 1. ff. b.
tit. Molin. tr. 2. D. 706. n. 1. §. 2. Fa-
gnan. in c. *cum ex injuncto* 2. b. tit. n. 2.
Barbof. *ibid.* n. 1. Gonzal. in c. 4. eod. n. 1.
Vallens. bic n. 4. Engl. n. 3. Pirhing n. 8.
König n. 7. Wiestner n. 6. Reiffenstuel n.
18. 20. §. 21.

24 Habétque hæc Juris Imperialis di-
spositio locum etiam in foro Ecclesiastico,
& quoad Ecclesias, aliâque ædificia pia,
aut religiosa, in præjudicium alterius post
nuntiationem constructa, prout notant
Fagn. l. cit. n. 1. Barbof. in c. 1. n. 1. Vi-
vian. *ibid.* pr. Wagnereck ad Rubr. n. 2.
König n. 8. Reiffenstuel n. 18. & patet ex
c. 2. §. c. fin. b. tit. idque merito; quia
nuntiatio ista habetur instar Appellationis
extrajudicialis, quæ pendente nihil est
attendandum, & attentata omnia revocan-
da. Gonzal. l. cit. n. 7. König n. 7. Wiest-
ner n. 6. Reiffenst. n. 20.

25 Imò opus à vicino in eo, quod
possidemus, factum propria autoritate de-
strui potest, dummodo id non ex inter-
vallo, sed in continenti fiat; quia in con-
tinenti vis vi repellitur: quod Jure
permisum patet ex l. *sed si* 27. ff. de ser-
vit.

vit. urban. præd. § l. quod est 3. §. eum igitur 9. ff. de vi armat. Zœf. ff. b. tit. n. 16. Pirhing n. 24. Wiestner n. 6. fin. Reiffenstuel n. 23.

26 Dixi, in eo, quod possidemus; nam si quis in suo novum opus in tuum præjudicium faciat, non poteris propria auctoritate statim illud in continenti violentè impedire, aut destruerè, sed debet priùs adhibere novi operis nuntiationem arg. l. de pupillo 5. §. meminisse 10. ff. b. tit. ibi, Si in suo quid faciat, quod nobis noceat, tunc operis novi nuntiatio erit necessaria. Ratio est, quia in suo ædificans ante nuntiationem vim alteri inferre non censetur l. altiùs 8. C. de Servit. conf. non intrat illud Juris axioma vim vi Esc. n. præc. allegatum Reiffenst. n. 24. § 28.

27 Post nuntiationem autem, si ædificans pergat ædificare in præjudicium alterius, quamvis in fundo suo, potest nuntians in continenti talem propria auctoritate, etiam vi adhibita, impedire, & ædificatum post nuntiationem in continenti destruerè arg. tot. tit. ff. quod vi, aut clam. Ratio est, quia ita ædificare pergens post nuntiationem injustam vim infert nuntianti, ac vi ædificare censetur, prout patet ex l. prætor 1. §. sed § si 6. & §. seq. item l. vi facit 20. §. prohibitus 1. ff. quod vi, aut clam. Reiffenstuel n. 24. § 28.

28 Neque refert, quod ædificans post nuntiationem ad tempus cessaverit, sicque paruerit nuntiationi, si deinde iterum incipiat; quia hujusmodi cessatio ab ædificio, ad tempus duntaxat facta, non relevat, quo minus adhuc dicatur vi ædificasse, qui tale ædificium sine permissione nuntiantis rursus assumit, prout expresse iterum decisum est l. prætor 1. §. item Labeo 9. ff. quod vi, aut clam. ibi: si quem facientem prohibuero, usque desiterit in præsentiarum, rursusque postea facere cœperit, vi eum videri fecisse, nisi permissu meo facere cœperit, vel qua alia justa causa accedente.

29 Quaritur 8 quibus casibus novi operis nuntiatio vim hæcenus declaratam non habeat? R. 1. quando jus ædificandi notorium est, & nuntiatio notoriè injusta; cum enim nuntiatio tali casu remittatur l. prætor 20. pr. ff. b. tit. meritò etiam contemnitur; quia frustra Juris certi liquidatio expectatur. Abb. in c. 1. b. t. n. 10. Molin. tr. 2. D. 706. n. 2. Gaill. l. 1. obs. 16. n. 4. Zœf. ff. b. tit. n. 15. Perez Cod. eod. n. 15. Wagnereck in c. 1. V. si ve jure not. 2. Barb. in c. 2. n. 2. Gonzal. in c. 4. n. 8. Pirhing hic n. 24. König n. 4. Wiestner n. 7. Reiffenstuel n. 29. contra Fachineum, qui l. 8. contr. c. 44. contrarium sustinet ex Regula, quòd privati concedendum non sit, quod Magistratùs publica auctoritate fieri potest l. factum

170. ff. de R. J. Sed videtur adhuc retinenda prior sententia; nam auctoritas Magistratùs hic necessaria non videtur, cum Jus supponatur liquidum esse. Neque obstant textus c. intelleximus 1. §. concordantes b. tit. ubi habetur, quòd ad nuntiationem novi operis alter ab opere cessare debeat, sive Jure, sive injurià aliquid construatur, conf. sive justa, sive injusta sit denuntiatio; quia textus isti intelligi solum debent de ea, quæ vel dubia est, vel injusta apparet: non verò de illa, quam injustam esse manifestum, atque notorium est, cum Leges manifestas injurias nequaquam foveant arg. l. placuit 8. C. de Judic. Molin. D. 706. n. 2. fin. Pirhing n. 24. Reiffenstuel n. 30.

2. Si nuntians re adhuc integra, 30 sive antequam aliquid ædificatum sit, moriatur l. non solum 8. §. morte 6. ff. b. tit. Gloss. in c. 2. V. remissionem b. tit. Contra non extinguitur nuntiatio morte ejus, cui opus nuntiatum est l. non solum cit. §. fin. Ratio diversitatis est, quia ut advertit Gloss. in l. cit. V. etiam heredis; junct. Gloss. marg. lit. H. nuntiatio ex parte personæ nuntiantis est personalis, adeoque ad hæredes istius non transit, nisi quis suo, & hæredum nomine nuntiaverit: ex parte verò personæ nuntiatæ est realis; quia fit in rem l. operis 10. ff. b. tit. conf. ad successorem transit in id, quod ad ipsum pervenit, vel si dolo ipsius factum est, quò minus veniret l. prætor 20. §. plane 8. ff. eod. Idque verum est non tantum de Successore universalis, sed etiam de particulari; nam etiam in Emptorem nuntiatio transit l. fin. ff. eod. Ex quo sequitur, si opus novum denuntiatum fuerit antecessori ædificantis, & successor id ratum habuit, vel post denuntiationem factam prosecutus est opus ab antecessore inchoatum, sciens nuntiationem esse factam, id, quod post nuntiationem constructum est, destruendum sumptibus Successoris. Gloss. in c. 2. V. expensis b. tit. junct. Gloss. marg. lit. G. Contra si opus ab antecessore ceptum non prosecuatur, vel ignoret, nuntiationem esse factam; hic enim solum tenetur ad præstantiam patientiam destruendi opus, non autem ad poenam impensarum, ut suis sumptibus destruat, Molin. D. 706. n. 19. Fa-gnan. in c. cum ex injuncto. 2. b. tit. n. 3. §. seqq. Pirhing hic n. 9.

3. Si nuntians ædificanti nuntiationem remittat c. cum ex injuncto 2. b. tit. ibi, Ante remissionem ædificaverit. l. non solum 8. §. sciendum 4. ff. eod. l. un. pt. ff. de remission. Item si nuntians novum opus cautionem ab ædificante sibi oblatam acceptet de opere destruendo, ubi injustè ceptum esse constiterit c. significantibus 3. b. tit.

b. tit. & l. prator 20. §. deinde 9. ff. b. tit. quia favori, pro se principaliter introducto renuntiare quilibet potest. Wagnerck ad Rubr. b. tit. n. 4. Pirhing n. 15. Reiffenstuel n. 6. §. n. 33.

Non tamentalem cautionem nuntiator accipere cogitur c. significantibus cit. & c. fin. b. tit. quia ubi semel ædificatum est, durior causa redditur, ac postea difficilius ad demolitionem devenitur. melius autem est intacta jura servare, quam post causam vulneratam remedium querere l. fin. c. ex quib. caus. restit. Vivian. in c. 3. h. tit. prop. fin. Gonzal. in c. 4. eod. n. 2. Pirhing n. 16. Engl n. 3. König n. 9. Reiffenstuel n. 6. Neque obstat, quod l. prator 20. cit. §. si 14. & alibi dicatur, quod præstita cautione de demoliendo, vel oblata, & non recepta, possit quis licite ædificare; nam, ut Gloss. in c. fin. V. non obstante b. tit. notat, id intelligendum est de casu, quo nuntians intra trimestre non probaverit prohibendi jus sibi competisse: quem casum excipiam infra n. 33.

4. Si nuntians ad instantiam ædificantis jurare nolit de calumnia, sive quod existimet, se justam causam habere prohibendi operis incepti perfectionem l. de pupillo 5. §. qui opus 14. ff. b. tit. quia malitiosè nuntiassè præsumitur, & ideo nuntiatio ædificantis remittitur, & pro non facta habetur. Host. Summ. hic n. 11. fin. Molin. D. 706. n. 32. Pirhing n. 22. Wiestner n. 8. Reiffenstuel n. 34.

5. Si idem nuntians intra trimestre non probaverit prohibendi jus sibi competitissè c. significantibus 3. & c. fin. b. tit. l. un. C. eod. nam hoc casu ædificans, præstita, vel oblata cautione de demoliendo conceptum opus prosequi permittitur, ne inanibus nuntiationibus ædificia nimis longo tempore prohibeantur Gloss. in c. fin. cit. V. non obstante, Abb. ibid. not. 1. Gonzal. n. 2. Barbof. n. 4. Wagnerck ad Rubr. n. 4. Zæf. ff. b. tit. n. 17. Vallens. hic n. 4. §. ne tamen, Engl n. 4. Pirhing n. 16. §. seqq. König n. 9. Wiestner n. 9. Reiffenstuel n. 35.

6. Si periculum sit in mora, & dilatio ædificii cessura esset in grave damnum volentis ædificare l. de pupillo cit. §. præterea 12. quia ubi periculum est in mora, recedere licet à Regulis Juris communis, & prohibitiva istius dispositio remittitur: debet tamen hoc casu nuntians præstare cautionem de destruendo, si jure ædificatum non fuerit, & eam debet acceptare nuntians. Abb. in c. 2. b. tit. n. 9. Molin. D. 706. n. 11. Barbof. in c. fin. hic n. 2. Pirhing n. 23. König n. 9. Wiestner n. 10. Reiffenstuel n. 32.

7. Si Judex nuntiationem, quam fieri jussit, iterum revocavit l. si opus 16.

ff. b. tit. sicut etiam, quando ab alio factam, considerata æquitate naturali, pro arbitrio suo ante elapsum tempus remittit, ut si ex inspectione oculari, vel aliunde saltem summariter apparet de injuria nuntiationis vel de periculo damni ex dilatione orituri. Barbof. in c. fin. b. tit. n. 2. Engl n. 5. Pirhing n. 24. Reiffenstuel n. 36. dummodo Judex interea petat, ut ædificans præstet cautionem de opere destruendo, quando injustè ædificatum constiterit. Reiffenstuel l. cit. Imò hac cautione omnino opus non est, quando Judex causam cognitam pronuntiavit, nuntiarum habere jus ad ita ædificandum, ac proinde nuntiationem fuisse nullam. Molin. n. 1.

Quæritur 9. an quilibet in fundo suo ædificare valeat, quidquid, & quomodo ipsi placuerit? R. regulariter loquendo id fieri posse, adeò, ut non possit quis propterea à vicino prohiberi, licet ex tali ædificio vicinus quandam incommoditatem sentiat, quia v. g. domus ejus per hoc fit obscurior, vel quia liberior ex ea prospectus admittitur. Barbof. in c. fin. b. tit. n. 6. Engl hic n. 6. Reiffenstuel n. 37. Desumitur ex l. altius 2. c. de Servit. ibi, Alius quidem ædificia tollere, si domus servitutem non debeat, dominus ejus minime prohibetur (adde cum Summario ibidem) etiam usque ad cælum: nam ut DD. loquuntur, si domus est mea, tunc mea est usque ad cælum, & infernum.

Dixi Regulariter; nam 1. excipitur, si vicinus habeat in domo ædificantis servitutem urbanam ex pacto, testamento, vel præscriptione acquisitam, ut sunt servitus altius non tollendi, non offendi luminibus, vel prospectui. Engl n. 6. cit. except. 1. Reiffenstuel n. 38. qui tamen rectè addit, per hoc, quod quis longo tempore non ædificavit, non hoc ipso acquisitam ceteri vicino servitutem altius non tollendi &c. quia ædificare in suo est actus meræ facultatis, contra quem præscriptio non inducitur.

2. Si ex novo ædificio vicini ædibus immineat periculum damni, vel ruinæ, rectè tunc ædificantis nuntiatum novum opus, ut cautionem damni infecti præstet arg. l. hoc edicto 1. §. nuntiatio 16. ff. b. tit. junct. tot. tit. ff. de damn. infect. Porro damnium infectum dicitur damnum, quod nondum factum est, sed futurum timetur l. damnium 2. ff. de damn. infect. Et hinc præstare cautionem de damno infecto idem est, ac se obligare ad compensandum omne damnum, siquid ex ædificio novo alteri obventurum est, Engl except. 2. Reiffenst. n. 39.

3. Rectè nuntiatum novum opus, si quis tantum ad vicini æmulationem ipsius ædes obscurare, aut novas fenestras

contra domum, vel hortum ejus aperire velit; neque enim malitiam indulgendum est, ut dicitur *l. in fundo 38. ff. d. R. V.* præfertim si id agatur, ut nocumentum vicino fiat, vel eidem creentur molestiæ. Menoch. *de arbitr. cas. 156.* & *l. 6. præsumpt. 29. n. 28.* Engl *Except. 3.* Reiffenstuel *n. 40.* Præsumitur autem novum opus ad æmulationem vicini facere, si talis structura ipsi ædificandi nullam afferat utilitatem. Barbof. *in c. fin. b. tit. cum cit.*

40 4. Quandoque prohibetur quis novum opus facere favore Religionis, ac boni publici; nam etsi cuilibet per se liceat alius tollere ædificium suum *l. alius cit.*, ta-

men Jure prohibitum est privatum ædificium ita altè attollere, ut ex eo videri possint Religiosi, aut Religiosæ personæ intra proprias domus religiosè habitantes: quæ ratio etiam probat, ex domo privata versus Monasterium non posse aperiri fenestram, ut hujusmodi prospectus detur, quod favor Religionis eo casu prohibeat, ne privatus Jure suo utatur. Reiffenstuel *n. 41.* cum *citt.* post Cynum, *Salicetum, Covarruviam &c.* Videantur etiam Laym. *l. 3. tr. 4. c. 17. n. 34.* Sperell. *Dicif. 58.* Donat. *prax. Reg. tom. 1. p. 1. tr. 2. q. 22.*

TITULUS XXXIII.

De Privilegiis, & Excessibus Privilegiatorum.

AD delicta etiam pertinet abuti Privilegiis sibi datis: cum verò Delicti species non satis percipi possit, nisi scia-

tur, quid Juris sit de Privilegiis, idcirco hic etiam agitur de ipsis Privilegiis.

§. I.

De Natura Privilegii.

S U M M A R I U M.

1. Privilegii diversa acceptio.
2. Hujus Definitio.
3. Definitio explicatio.
4. Differentia Privilegii à Lege.
5. Dispensatione.
6. A Gratia, vel Beneficio Principis.
7. A Rescripto.
8. &c. An per Privilegium debeat concedi aliquid speciale?
12. &c. An ad valorem illius requiratur scriptura?

16. &c. Et justa causa?
20. &c. Quid requiratur, ut valeat, & effectum habeat Privilegium derogatorum Juris communis, vel tertii?
33. &c. An, & quomodo Promulgatio, seu notitia Privilegii ad Privilegium requiratur?
29. &c. Quando concessio Privilegii effectum habeat?

1 Q Uæritur 1. quid sit Privilegium? 2. Privilegii nomen dupliciter accipi potest; nam interdum accipitur pro Rescripto, seu Instrumento, in quo gratia, beneficium, seu indulgentia Principis continetur, ut in *c. cum dilecta 4. de Conf. util. & inut. & in c. ex parte 13. b. tit.* Verùm de eo sic accepto agitur in *Libr. 1. Decret. Tit. 3.* Frequentius, & prout ad locum præsentem pertinet, sumitur pro ipso jure, beneficio, seu gratia concessa à Principe. Suar *l. 8. de LL. c. 1. n. 1.* Pirhing *hic n. 1.* In hoc secundo sensu acceptum.

2 Privilegium definitur, quod sit Lex privata, speciale aliquod beneficium, aut favorem contra, vel præter Jus concedens. Ita S. Anton. *p. 1. tit. 19. c. 1.* Suar. *c. 1. cit. n. 3.* Palao *p. 1. tr. 3. D. 4. p. 1. n. 1.* Engl *hic n. 1.* Pirhing *n. 2.* König *n. 3.*

Wiestner *n. 1.* Reiffenstuel *n. 3.* cum Summistis *V. Privilegium*, & DD. ad banc Rubricam. Sensus est, quod Privilegium sit favor, seu gratia, quæ à legitimo Superiore uni, vel pluribus personis particularibus, aut etiam Collegio, Universitati, vel ejus parti, aut loco, v. g. Ecclesiæ, Oppido, Castro cum aliqua duratione, & stabilitate conceditur facultas aliquid præter, vel contra Legem, seu Jus commune agendi, aut omittendi. Wiest. *l. cit.*

Dicitur 1. Lex, scilicet per Analogiam aliquam, & improprie; quia dum durat, aliis necessitatem imponit, ne privilegiato usum ejus impediatur. 2. additur, Lex privata; quia privatum aliquod beneficium privilegiato concedit, & regulariter pertinet ad personam privatam, vel si Communitati conceditur, hæc consideratur tanquam pars Communitatis superioris.